

Hol volt, hol nem volt...

Illyés Gyula: Adj isten egészségére!
15 perc

rendező: Macskássy Katalin, Vizi Mária
operatőr: Gurbán Miklós
szerkesztette: Macskássy Katalin

szereplő(k):
Koblicska Lőte (mesemondó)
Tőkés Nikoletta (mesemondó)

Albert Gábor (mesemondó)

Az aktuális rész ismertetője: A rengeteg mesét ismerő Tulia királykisasszony ezúttal az Adj isten egészségére! című népmesét mondja el a gyerekeknek.

A film ismertetése: Sok-sok gyerek vár arra, hogy hallja ezt a mondatot, várja, hogy meséljenek neki. A Duna Televízióban "igazi" szép meséket szeretnénk elmondani a gyerekeknek. A magyar irodalom klasszikusai szinte kivétel nélkül írtak meséket. Mi azt a csodálatos világot fogjuk bemutatni, amit Gárdonyi, Karinthy, Móra, Jókai, Kaffka, Babits, Móricz álmodott meg a gyerekek számára.

Vetítik: DUNA II. AUTONÓMIA: Szerda (Augusztus 3.) 0:40

*

Adj isten egészségére!

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy király. Ez a király olyan hatalmas volt, hogy ha eltüsszentette magát, az egész ország népségének rá kellett mondani: "Adj isten egészségére!" Minden ember mondta, csak a csillagszemű juhász nem akarta soha mondani. Megtudta ezt a király, nagyon megharagudott, maga elé hívatta a juhászt.

Elmegy a juhász, megáll a király előtt. A király pedig trónusán ült, és igen hatalmas volt, no meg rettenetesen mérges. De akármilyen hatalmas volt, akármilyen mérges volt a király, a csillagszemű juhász mégsem félt tőle.

- Mondd mindjárt: adj isten egészségemre! - rivallt rá a király.

- Adj isten egészségemre - szólt vissza a juhász.

- Nekem, nekem, nekem! Te korhely, te betyár!

- Nekem, nekem, nekem! Felséges úr! - felelt amaz.

- De nékem, énnékem - ordított a király, és mérgesen verte a mellét.

- Nékem hát, persze hogy énnékem! - mondta megint a juhász, és szelíden verte hozzá a mellét.

Már akkor a király nem tudta, mit tegyen mérgében. Beleszólt a hoppmester:

- Azt mondd te, tüstént azt mondd: adj isten egészségére, mert ha nem mondod, halál fia vagy!

- Nem mondom én addig, míg a királykisasszonyt nekem nem adják! - felelte a juhász.

A királylány is ott volt a szobában. Királyapja mellett ült egy kisebb trónuson, és olyan gyönyörűséges szép volt, akárcsak az aranygalamb. Elnevette magát a juhász szavára, mert neki is megtetszett a csillagszemű juhász. Jobban megtetszett, mint minden királyfi.

A király erre azt parancsolta mérgében, hogy vessék a juhászt tüstént a fehér medve tömlőcébe! El is vitték a darabontok, és bevetették a juhászt a fehér medve tömlőcébe. A medvének akkor már hat napja nem adtak enni, hogy annál dühösebb legyen.

Mikor az ajtót betették, mindjárt megrohanta a juhászt, hogy széttépje és felfalja. De mikor a csillagszemét meglátta, úgy megijedt, hogy majdnem magát falta be. A legtávolabbi szögletbe kucorodott. Onnan nézte de bántani nem merte, pedig olyan éhes volt, csak úgy nyaldosta a talpát az éhségtől. A juhász meg le nem vette róla a szemét, és hogy ébren tartsa magát, nótákat fúj. Tudta, ha elaludna, a medve rögtön széttépné.

Reggel jön a hoppmester, megnézni a juhász csontjait. Hát látja, hogy annak semmi baja. Felvezette a királyhoz. Az rettenetesen megharagudott, és azt kérdezte:

- Na, most közel voltál a halálhoz! Mondod-e már, adj isten egészségemre?

De a juhász csak azt mondta:

- Nem félek én tíz haláltól sem! Csak akkor mondom, ha a királykisasszonyt nekem adják feleségül!

- Eredj hát tíz halálba!

És a király megparancsolta, hogy vessék a juhászt az óriás sündisznók tömlőcébe! Be is vetették a darabontok. A tuskédisznóknak nem adtak egy hétig enni, hogy annál gonoszabbak legyenek.

Amint a disznók nekirohantak, hogy felfalják, a juhász kivett szűre ujjából egy kis furulyát. Elkezdett rajta furulyázni. Erre a disznók visszahökkentek, és egymásba kapaszkodva táncba ugrottak. A juhász kacagni szeretett volna, amikor az ormótlan állatokat táncolni látta, de nem merte abbahagyni a furulyázást. Tudta, hogy akkor mindjárt rárohannak, és felfalják. Ezeknél hiába volt csillagszeme, a tíz disznónak nem nézhetett egyszerre a szeme közé. Addig fújta, hogy nem győzték már az aprózást, és egészen kifáradva egyrakásra dőltek. A juhász csak nevetett, de úgy nevetett, hogy még reggel is, mikor a hoppmester jött megnézni, maradt-e valami a csontjaiból, könnyek futottak az arcán a nagy kacagástól.

Felvezették aztán a királyhoz. Az most még dühösebb volt, hogy a disznók sem tudták elpusztítani a juhászt.

Mondja neki:

- No, most közel voltál tíz halálhoz. Hát mondod-e már, adj isten egészségemre?

A juhász belevágott a szóba:

- Nem félek én száz haláltól sem. Csak akkor mondom, ha a királykisasszonyt nekem adják feleségül.

- Eredj hát a száz halálba! - kiáltotta a király, és megparancsolta, hogy vessék a juhászt a kaszásverembe.

El is vitték a darabontok a sötét tömlőcbe. Ennek a közepén egy mély kút volt, körülrakva éles kaszákkal. A kút fenekén egy mécs égett, hogyha valakit belevetnek, meglássák, leért-e a fenekére.

Ahogy odavitték a juhászt, arra kérte a darabontokat, hogy menjenek ki egy kicsit, míg ő belenéz a kaszásverembe. Talán még meggondolja magát, mondja-e a királynak: adj isten egészségére - gondolták a darabontok, és kimentek.

A juhász felállította a verem mellé a fokosát, arra ráakasztotta a szűrét, a tetejébe meg a kalapját tette. De előbb még a tarisznnyát is felakasztotta, hogy test is legyen a szűrben. Akkor aztán kiáltott a darabontoknak, hogy már meggondolta, ő bizony mégsem mondja.

A darabontok odamentek, belökték a szűr, kalapot, tarisznnyát a verembe. Utánnéztek, mint oltotta ki a mécses. Aztán egészen megnyugodva, hogy most már igazán vége a juhásznak, elmentek. Az pedig a sötét szögletben csak nevetett.

Másnap jön a hoppmester a lámpással, hát majd hanyatt esett, ahogy meglátta a juhászt. Felvezette a királyhoz. Az most még sokkal mérgesebb lett. De azért mégis megkérdezte:

- No, most már száz halálba voltál, mondod-e már: adj isten egészségemre?

De a juhász csak azt felelte:

- Nem mondom én addig, míg a királykisasszonyt nekem nem adják feleségül.

“Tán olcsóbbért is megalkuszunk - gondolta a király. - Majd a kincsek elkápráztatják.” Látta már ugyanis, hogy semmi módon el nem pusztíthatja a juhászt. Megparancsolta tehát, hogy fogjanak be a királyi hintóba. Akkor maga mellé ültette a juhászt, és elhajtattott az ezüsterdőbe.

Ott így szólt hozzá:

- Látod ezt az ezüsterdőt? Ha azt mondod: adj isten egészségemre, neked adom. - A juhász csak elhűlt, de azért mégis így felelt:

- Nem mondom én addig, míg a királykisasszonyt nekem nem adják feleségül.

A király elszomorodott. Odább hajtatott. Elértek az aranyvárhoz. Ott ezt mondta:

- Látod ezt az aranyvárat? Ezt is neked adom, az ezüsterdőt is, csak mondd azt nekem: adj isten egészségére.

A juhász csak ámult-bámult, mégis ezt mondta:

- Nem, nem mondom addig, míg a királykisasszonyt nekem nem adják feleségül.

Erre a király nagy bűnak eresztette a fejét. Odább hajtatott a gyémánttőig.

Ott azt mondja:

- Látod ezt a gyémánttavat? Még azt is neked adom, ezüsterdőt, aranyvárat, gyémánttavat, mind-mind neked adom, csak azt mondd nekem, adj isten egészségére.

Már akkor a juhásznak be kellett hunynia a csillagszemét, hogy ne lásson, de mégiscsak azt felelte:

- Nem, nem, nem, nem mondom addig, míg a királykisasszonyt nekem nem adják feleségül.

A király látta, hogy nem boldogul vele, megadta magát:

- No, nem bánom, hozzád adom a lányomat. De aztán mondd ám nekem igazán, hogy: adj isten egészségére!

- Mondom hát, hogyan mondanám! Persze hogy akkor mondom.

A király ennek nagyon megörült. Kihirdette, hogy örüljön az egész ország népsége, mert a királylány férjhez megy. Tartottak aztán olyan lakodalmat, hogy az egész országban mindenki evett-ivott, táncolt, még a halálos betegek is, még az aznap született gyerekek is. De a király házában volt a legnagyobb vigasság. A legjobb banda ott húzta, a legjobb ételeket ott főzték. Tenger nép ült az asztal körül, a jókedv a házfedelet emelgette. De amint a vőfély felhozta a torma disznófejet, s a király maga elé vette, hogy szétossza, akkor egyszerre csak nagyot tüszentett a király az erős tormától.

- Adj isten egészségére! - kiáltott a juhász legelőször. A király ennek úgy megörült, hogy örömeben menten szörnyethalt.

Akkor a csillagszemű juhász lett a király. Igen jó király lett belőle, sohase terhelte a népet szeszélyeivel. Igen szerették, mert nagyon jó király volt. Még mindig uralkodik valahol.

